

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยด้านภาวะผู้นำทางการศึกษา ประชากรที่ใช้ เป็นวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าแบบอิสระด้านภาวะผู้นำทางการศึกษา ของสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2540-2544 จำนวน 24 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสังเคราะห์งานวิจัย ซึ่งเป็นแบบสำรวจด้วยการจดบันทึก โดยใช้วิธีการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหาด้วยการจัดลำดับในแต่ละหมวดหมู่

ผลการศึกษาพบว่า งานส่วนใหญ่เป็นการค้นคว้าแบบอิสระ ผู้วิจัยเป็นชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และเป็นผู้บริหารโรงเรียน ความเป็นมาของการวิจัยเกิดจากหลักการและทฤษฎีด้านภาวะผู้นำ และการขาดแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำ วัตถุประสงค์การวิจัยเป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้นำ แบบ/ลักษณะของพฤติกรรมภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา พฤติกรรมการบริหารงาน และการใช้อำนาจในสถานการณ์ต่าง ๆ กรอบแนวคิดที่ใช้พบว่า ใช้แนวคิดของ Halpin มากที่สุด รองลงมาคือ Reddin, Vroom และ Yetton ประชากร และ / หรือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นกลุ่มผู้บริหารและครูผู้สอนมากที่สุด เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ปรับมาจากกรอบแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวไว้ข้างต้น โดยที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และได้ใช้ความถี่และร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์ผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ผู้บริหารได้แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำทั้งมิติมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์ใกล้เคียงกัน และมีการปฏิบัติบ่อยครั้ง พฤติกรรมการบริหารแบบที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นแบบนักพัฒนา มีพฤติกรรมการบริหารงานมากเกือบทุกด้าน ส่วนพฤติกรรมการตัดสินใจ ผู้บริหารให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาและตัดสินใจ ยอมรับ การตัดสินใจและนำไปปฏิบัติ สำหรับพฤติกรรมการใช้อำนาจ มีการใช้อำนาจจากฐานตาม กฎหมายและอำนาจข้อมูลข่าวสารมากที่สุด ใช้อำนาจจากฐานการบังคับหรือลงโทษและอำนาจให้คนอื่นให้โทษน้อยที่สุด ในด้านลักษณะภาวะผู้นำ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำตามกรอบทฤษฎีการมนุษย์มากที่สุด พฤติกรรมที่แสดงออกในสถานการณ์ขัดแย้งเป็นพฤติกรรมประนีประนอมค่อนข้างสูง ส่วนภาวะผู้นำของผู้บริหารกับวิวัฒนาการของโรงเรียน ผู้บริหารมีทักษะ มองการณ์ไกล มีการเรียนรู้ สามารถปรับเปลี่ยนองค์กรเพื่อความอยู่รอด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยจากการสังเคราะห์พบว่า ผู้บริหารควรมีความเป็นประชาธิปไตย ควรปรับและทบทวนพฤติกรรมภาวะผู้นำ ควรมีความรู้ด้านการปฏิรูปการศึกษา ควรใช้อำนาจให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ส่งเสริมสวัสดิการครู-อาจารย์ และเผยแพร่ผลการศึกษาในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาจากประชากรหลายกลุ่ม ทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ และควรศึกษา พฤติกรรมที่แสดงออกในสถานการณ์อื่น รวมทั้งศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการบริหาร

The purpose of this investigation was to synthesize research works in educational leadership. Population under study comprised 24 theses and independent studies from the Educational Administration Program of Study at Chiang Mai University during the 1997-2001 academic years. Instrument used was a research synthesis form comprising characteristics of qualitative synthesis principles. Collected data were then analyzed through applications of frequency, percentage and categorizing them into groups with content analysis approach.

The findings were summarized as follows:

Most of the research works found were independent studies conducted by 41-50 years old male researchers who were school administrators. These studies' rationales were mostly concerned with leadership principles, theories, and lack of guidelines for leadership development. Their purposes were to investigate leader behaviors, patterns/styles of leadership behaviors, educational change, administrative behaviors, and use of power or authority exercise in various situations. The conceptual frameworks applied for these studies were from Halpin, Reddir, Vroom and Yetton principles in descending order. The population and/or sample under study were mostly administrators and teachers. The instruments used were modified questionnaires with items asking about essentials of the above conceptual frameworks. The data were collected by the researchers themselves. The statistics used were frequency and percentage.

From synthesizing the research works' results, it was found that administrators did reveal leadership behaviors in both initiating structure and consideration closely with often performance. Those who were more effective administrators were of the developer type, and were rated high in almost every aspect of administrative behaviors. For decision making behaviors, administrators made decision by sharing problems with subordinates and reaching agreement on solution, then acknowledging and implementing. Moreover, the power use/authority exercise behaviors mostly implemented were legitimate and information power based, while coercive and reward-and-punishment power based were least. As for leadership styles, they used human resources orientation the most. High compromising behavior was found in the conflicted situations. With respect to administrative leadership and school evolution, administrators were skillful, far-sighted, learned, and able to adapt/change their organizations for survival.

With regard to the research recommendations from the synthesis, administrators should be democratic, should adjust and review their own leadership behaviors, should have educational reforms knowledge, should use appropriate power/authority suitable to the situation, and should support teachers welfare as well as distributing the research results. Concerning recommendations for further studies; they should be conducted with various group of population in both qualitative and quantitative manners, and should investigate behaviors in different situations including factors affecting administrative behaviors.